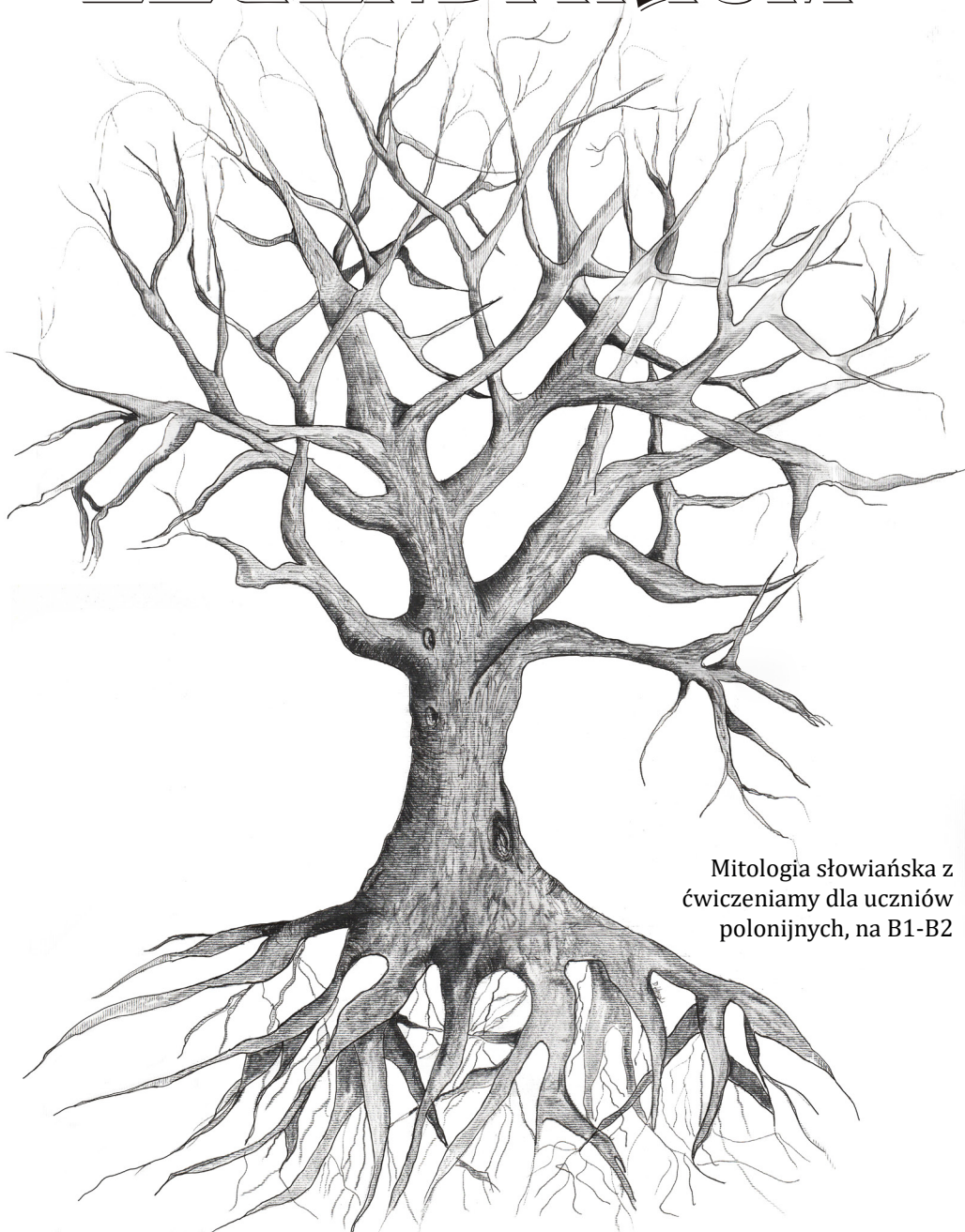

LEGENDARIUM

Mitologia słowiańska z
ćwiczeniami dla uczniów
polonijnych, na B1-B2

LEGENDARIUM

Mitologia słowiańska z ćwiczeniami dla uczniów polonijnych, na B1-B2

Dorota Hrycak-Krzyżanowska

Recenzent

Autor

Dorota Hrycak-Krzyżanowska

Ilustracje

Dorota Hrycak-Krzyżanowska

Lektor

Jacek Naściszewski

Korekta

Klaudia Mucha-Iwaniczko

Skład, łamanie i projekt okładki

Dorota Hrycak-Krzyżanowska

SPIS TREŚCI

WSTĘP

I : MITY

- Mit o stworzenie świata
- Mit o drzewie świata
- Mit o stworzeniu człowieka

II : BOGOWIE

- Dziewanna/Marzanna
- Swarożyc
- Światowit
- Mokosz
- Dadźbóg

III : BIESY

- Strzyga
- Domownik
- Rusalki
- Płanetnik
- Wiły
- Południca
- Dziady
- Popielnik

BIBLIOGRAFIA

WSTĘP

„Mit oznacza narrację o bóstwach i istotach nadprzyrodzonych, przekazywanych przez ludy, wspólnoty etniczne, plemiona i rody po to, aby ująć w niej sens świata w ich doświadczeniach zbiorowych i indywidualnych. Mity wyrażają we właściwych sobie, zróżnicowanych formach, zasady całego życia kultury. Powstanie kosmosu i rodzaju ludzkiego, zwycięstwa nad siłami zła i zniszczenia, zagadkę śmierci, znaczenie ofiary, zmaganie herosów.”¹

Aleksander Gieysztor, niekwestionowany autorytet w dziedzinie mediewistycznych badań źródłowych twierdził, że znajomość słowiańskiej tradycji religijnej w czasach starożytnych oraz wiekach średnich jest pełna pustych miejsc. Wiele przyczyn, takich jak chrystianizacja wschodniej europy, złożyło się na obecny stan. Najważniejszym faktem jest to, że nie zachowało się wiele świadectw mitycznego obrazu świata naszych przodków. Nie jest więc zaskakujące, iż obecnie uczeń polonijny posiada większą wiedzę na temat mitologii greckiej czy rzymskiej niż słowiańskiej.

Jednak słowiańska tradycja jest jednym z fundamentów polskiej kultury. Z niej wywodzi się polski folklor, wiele obrzędów ludowych i zwyczajów: malowanie jaj na Wielkanoc, topienie marzanny, noc świętojańska, oczepiny, palenie świec we Wszystkich Świętych, Zaduszki i wiele innych. Wiele odwołań do wierzeń słowiańskich znajduje się dziełach wybitnych twórców literackich takich jak: J. Kochanowski, I. Kraszewski, A. Mickiewicz, S. Wyspiański, L. Staff. Malarstwo polskie przedstawia również elementy mitologiczne np. wizerunki Mamuny (Witold Wojtkiewicz Fantazja),

¹ Aleksander Gieysztor „Mitologia Słowian” wyd.3, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2006, s.24

Zmory (Witold Pruszkowski, Zaduski). Zainteresowania Słowiańszczyzną wśród polskich literatów, malarzy pojawiło i rozwijało się w XVIII i XIX w. i trwa do dnia dzisiejszego. Dla ucznia polonijnego istotne jest poznanie mitów słowiańskich dla pełnego zrozumienia polskiej literatury i kultury.

W współczesnej popkulturze również rośnie zainteresowanie mitologią słowiańską, coraz więcej pisarzy z sukcesem sięga do tej tematyki np. Rafał Dębski - Bóg zasypia, Witold Jabłoński - Dary Bogów, Jakub Borowski, Mateusz Wrona - Mitologia Słowiańska. Oczywiście seria Wiedźmin - Andrzeja Sapkowskiego odniosła ogromny sukces w dziedzinie literatury oraz na polu gier komputerowych.

Gdy postanowiłam napisać książkę (podręcznik) poświęconą mitologii słowiańskiej uznałam, że powinno to być opracowanie popularne, bazujące na materiałach historycznych. Skierowana jest do ucznia polonijnego, który uczy się języka polskiego oraz poznaje kulturę i tradycje polskie. Napisałam zbiór fabularnych historii, które ilustrują słowiańskie mity i wierzenia. W pracy mojej korzystałam z wiarygodnych opracowań, które przedstawione są w bibliografii. Legendarium ma na celu zainteresować ucznia tematyką słowiańską oraz pomóc w nauce języka polskiego jako odziedziczonego, drugiego, obcego (na poziomie B1-B2 wg ESOKJ). Do każdego mitu dodane są ćwiczenia do kształtowania wszystkich sprawności językowych: słuchanie, mówienie, czytanie ze zrozumieniem oraz pisanie. Znajdują się też tu ćwiczenia ortograficzne, gramatyczne, leksykalne, fonetyczne oraz tłumaczenia. Odwołując się do Teorii Wielorakich Inteligencji H. Gardnera, przygotowałam zadania dla każdego typu inteligencji ucznia, aby stworzyć optymalne warunki nauki.

Każdy mit jest zilustrowany, ponieważ język wizualny ma ogromny wpływ na procesy poznawcze. Do Legendarium

przygotowane są karty do storytelling. Z ich pomocą uczniowie mogą rozwijać swoje umiejętności naracji ustnej i pisemnej. Zabawa i przyjemność związana z korzystaniem ze storytellingu sprzyja lepszemu zapamiętywaniu, które jest tak ważne w nauce języka. Do każdego mitu dołączona jest ścieżka dźwiękowa.

Legendarium zostało tak przemyślane, aby móc wykorzystać je na lekcjach języka polskiego w szkołach polonijnych, na kursach języka polskiego. Skierowane jest do nauczycieli/rodziców, dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych uczących się języka polskiego.

Autorka

I. MITY

MIT O STWORZENIU ŚWIATA

Co było na początku? Na początku panował bezkres, nie istniało nic oprócz nieba i wody. Woda była wszędzie, ogarniała wszystko i była wszystkim. Nie miała końca ani początku. Nie miała brzegów. Była jak wielkie morze, nie istniał ląd, z tej wody nie można było wyjść.

Na wodzie unosiła się łódź, a w niej płynął pierwszy z bogów. Był to potężny Perun - władca nieba, burzy i błyskawic. Miał on długą, gęstą brodę i długie siwe włosy, które sięgały do jego szerokich ramion. W łodzi trzymał swój wielki topór wykuty z kamienia. Perunowi dokuczała samotność. Pewnego razu spojrzał przez burtę łodzi na taflę morza i zobaczył twarz, która przyglądała mu się z ciekawością. Oblicze to było wizerunkiem Peruna.

- Kim jesteś? - zadał pytanie

- Zaprosz mnie najpierw do swojej łodzi - odpowiedziała postać i nie czekając na zaproszenie wdrapała się do środka. Powiedziała:

- Jestem Weles.

Tak właśnie z odbicia Peruna narodził się bóg wód. Siedzieli naprzeciw siebie i przyglądali się sobie nawzajem. Byli bardzo podobni do siebie, Peru miał siwe włosy, wypalone słońcem, Weles zaś czarne, jak noc. Obydwaj byli potężni. Bogów szybko znudziła monotonia morza. Czuli pustkę tej przestrzeni. Ogarnęło nimi podobne pragnienie, chcieli stanąć na stałym lądzie. Bogowie wiedzieli, że tylko razem mogą stworzyć świat.

- Byłoby dobrze, gdybyśmy mogli wyjść z łodzi i stanąć gdzieś na lądzie - rzekł Weles.

- Tak, też tego chcę - odparł Perun - Przynieś mi garść piasku z dna morza, ja uczynię z niego ląd. Gdy będziesz sięgał po

piasek powiedz jedynie, że bierzesz w imię moje.

Weles szybko wyskoczył z łodzi, przebył głębinię i dosięgnął dna. Nabrał piasku w rękę mówiąc:

- Biorę cię w imię moje.

Szybko popłynął do Peruna, gdy wypłynął na powierzchnię wyciągnął rękę, lecz w niej nie było ani jednego ziarnka piasku.

Rozczarowany Perun powiedział:

- Popłyn jeszcze raz!

Weles popłynął i ponownie biorąc piasek rzekł.

- Biorę cię w imię moje.

Gdy wynurzył się z wody jego dłoń była pusta

Perun stanowczym głosem, przypomniał Walesowi:

- Pamiętaj, biorąc piasek musisz powiedzieć, że bierzesz w imię Peruna.

Zły Wales popłynął jeszcze raz sięgnął po piasek i powiedział:

- Biorę cię w imię moje i w imię Peruna - dodał.

Tym razem, gdy wynurzył się w dłoni jego było kilka ziarenek piasku. Przebiegły Wales w ustach, pod językiem ukrył jeszcze kilka ziarenek. Gdy wypłynął na powierzchnię podał Perunowi to co miał w dłoni, a on rzucił je przed siebie. Gdy ziarenka dotknęły wody zaczęły pęcznieć. Po chwili pojawił się ląd. W tym czasie piasek w ustach Walesa pęczniał i zaczął się dusić. Otworzył usta i wielka fontanna piasku rozprysła się wokół. Tam, gdzie piasek dotknął ziemi wyrosły góry. Bogowie ucieszyli się, wyszli z łodzi i stanęli na lądzie. Na samym początku załążek świata stworzony przez dwóch bogów był niewielki. Na stworzonym skrawku ziemi bogowie ledwie się mieścili. Wtedy samolubny Weles postanowił sam zapanować nad światem i wrzucić Peruna do wody. Podszedł do śpiącego jednym ruchem chciał zepchnąć go ze skrawka ziemi. Jednak, gdy tylko poruszył Peruna, ląd się powiększył. Popchnął w drugą stronę i lądu przybyło. Pchał w trzecią i

pchał w czwartą stronę, im dłużej pchał tym świat stawał się większy. Tak właśnie Perun i Wales wyznaczyli cztery strony świata: wschód, zachód, północ i południe.

Zły Wales zbudził Peruna i powiedział:

- Ty spałeś, a ziemia urosła. Stworzyliśmy świat, teraz musimy pobłogosławić go.

- Już pobłogosławiłem – odparł Perun. Gdy mnie pchałeś w cztery strony świata, ja go błogosławiłem. Tak oto stworzyliśmy świat.

Po tych słowach Perun wzniósł się na sklepienie niebieskie, aby stamtąd patrzeć na świat i nad nim panować. Zazdrosny Wales próbował chwycić Peruna i ściągnąć na ziemię. Gdy był już blisko, chwycił go za włosy, ten odwrócił się, podniósł swój topór, z niego wyleciały pioruny. Wales próbował odskoczyć, uchylić się, szybko jednak stracił siły i spadł głęboko w dół, do podziemi.

Tak to właśnie Perun zaczął panować na niebie, a Wales został pod ziemią i tak oto Podziemie stało się jego królestwem.

SŁOWNICZEK

Topór

narzędzie przypominające kształtem siekierę, dawniej używane jako broń

Bezkres

ogromna przestrzeń, wydająca się nie mieć granic

Oblicze

twarz, postać, wygląd lub charakter kogoś lub czegoś

Zalążek

początek czegoś

Sklepienie niebieskie

niebo

Przebiegły

sprytny

1. Po wysłuchaniu tekstu narysuj jedną, wybraną scenę.
2. Posłuchaj tekstu i wybierz prawidłową odpowiedź

	prawda	fałsz
Na początku świat był podzielony na wodę i ląd.		X
Woda kończyła się za horyzontem.		
Na wodzie unosiła się łódka.		
Perun był potężny, władał niebem i piorunami.		
W łódce leżał potężny topór wykuty z kamienia		
Pewnego razu Wales, samotnie płynął łódką i zobaczył swoje odbicie w wodzie.		
Z odbicia Peruna narodził się bóg wód		
Na zaproszenie Walesa postać z wody wsiadła do łódki.		
Perun i Wales zapragnęli stanąć na lądzie.		
Perun wskoczył do morza po garść piasku z dna.		
Perun został panem wód, a Wales nieba.		

3. **Opowiedz mit z perspektywy jednego z bohaterów.**
4. **Na podstawie ilustracji opisz postać.**

5. **Po przeczytaniu, odegraj dialog Peruna z Walesem.**
6. **Przeczytaj tekst i wyszukaj 5 słów kluczowych, na których opiera się znaczenie całego tekstu.**

1)

2)

3)

4)

5)

7. Napisz pięć zdań, które streszczą główną myśl tekstu, wykorzystaj słowa kluczowe.

1).....

.....

2).....

.....

3).....

.....

4).....

.....

5).....

.....

8. Poszukaj i wypisz synonimy i antonimy do następujących słów.

Słowo	Synonim	Antonim
Potężny		
Ogarnął		
Głębina		
Monotonia		
Bezkresny		
Skrawek		
Błogosławiony		
Mityczny		
Podziemny		
Przebiegły		

9. Napisz opis miejsca wydarzenia oraz wybranej postaci.

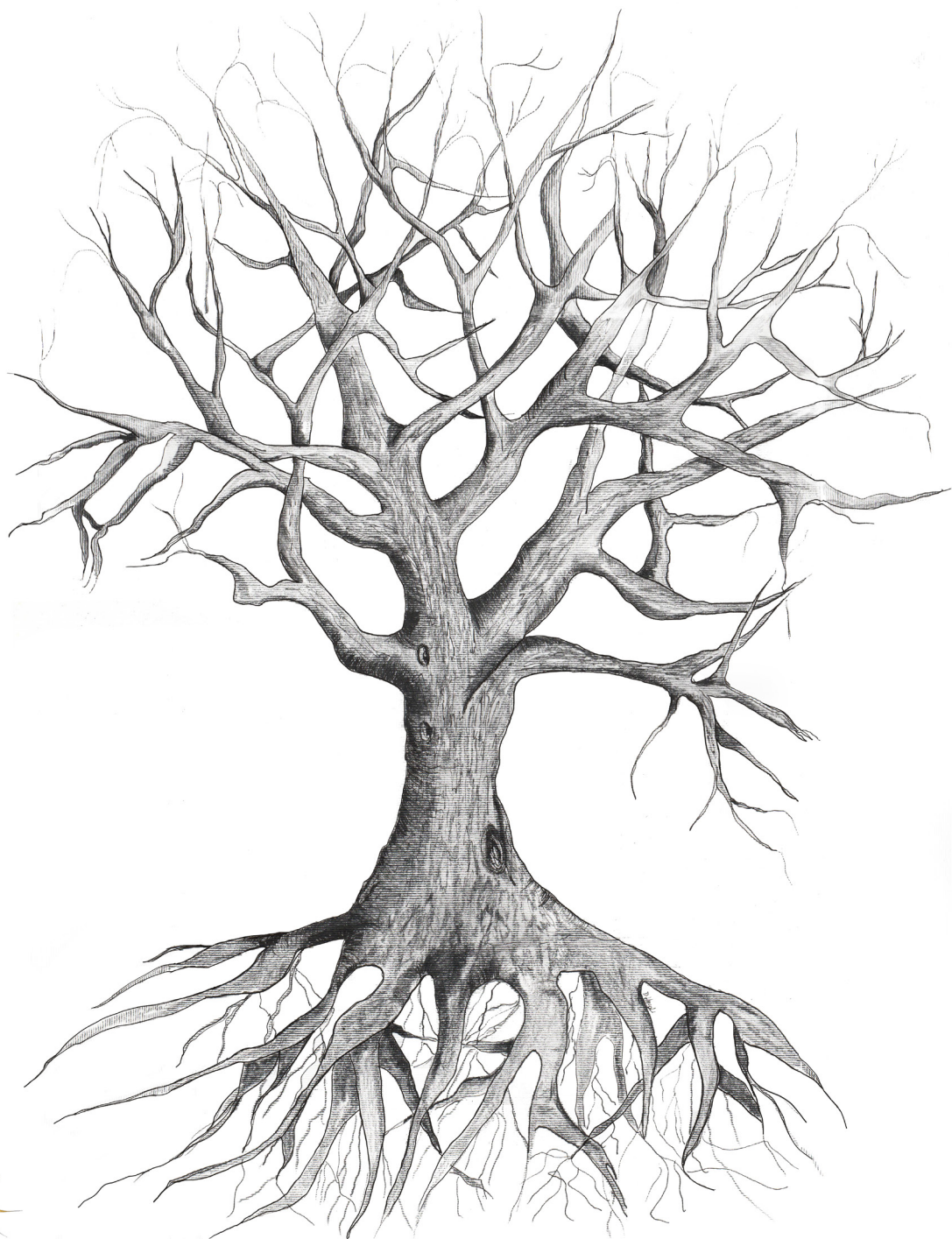
[illegible]

10. Przetłumacz podany fragment na język kraju pobytu (angielski, francuski, niemiecki, hiszpański)

Co było na początku? Na początku panował bezkres, nie istniało nic oprócz nieba i wody. Woda była wszędzie, ogarniała wszystko i była wszystkim. Nie miała końca ani początku. Nie miała brzegów. Była jak wielkie morze, nie istniał ląd, z tej wody nie można było wyjść.

Na wodzie unosiła się łódź. W łodzi płynął pierwszy z bogów. Był to potężny Perun - władca nieba, burzy i błyskawic. Miał on długą, gęstą brodę i długie siwe włosy, które sięgały do jego szerokich ramion.

MIT O DRZEWIE ŚWIATA

Vitia quo bernatur a doluptaecat verferi volorios eosamus modigenisint pe dem lab inctiam enduciendus voluptur?

Riae lacim volorup tatiorectiis ario doluptatia ducit, ipsa que num fuga. Et vellendis iuntotam vit qui tem es aut faccum et ellum aceperspid ullaci berem. Otatia veroviti cus, voluptas quatur?

Hent, corerum exere pro di occuptur, sequae autem facessi minvendio blam nima sitio exerum que sum exceper feribus, solorem. Ut latem que denihit alit doles et officip idebis dellitatur, od quam, sitiiscit lautem. Nam endia solecturios enetument alitae con eos ut et dolectotas ese minvelendae voloreh enducia quat labo. Ut poreperio expero consed quia videmo maximincto bla ditasperecte dia quam, volorum quisto ventis ditate nis accaboressim id quae mo dessitatem fugia ne pro volupta volestem quam, solupta ecabore debis magnatur?

Ehent. Milit mossit que cum cum consed quo optam, nonseni aute odigend endipsa mentectiis re con cor rest, ex exceptis sint facipic torae consecata volupticiis es ut ducienduci arciet alitam, odias restem quas venia consere risquo voluptatium isciassit untio voluptatiam am, sam vendi reriore dolorpo rumquia nobis ipsandi optio dit voluptiis sam exero de doluptatem veris comniss usaperibea dem aut lab is sum voluptatus.

Arunnt lam et exerum aut am qui quis doluptatiis nonet et ex estio. Genim volorestium velia dis doluptur? Torit audae. Nequam, ulparum rem. Et rerspit evelit etur sunt blabo. Lor si consequam rempe voluptatis delliquidem enectatis doloreptati dollam sa velenda pererundi sanimusdae verepudipsae lacearunto modi asim fugit aditem que erferit, omnimil es magnat audi nobis num sitatatem que nihicabo.

